

Kerstmis 2022

In de eerste jaren dat ik priester was, kwam ik nog met enige regelmaat op de lagere scholen, ook vlak voor Kerstmis. In het klaslokaal van groep 6 stond een kerststalletje onder de boom. Dat is al niet vanzelfsprekend meer, ook niet op zogenaamde “katholieke scholen”. Toen ik dat groepje wat beter bekeek zag ik dat ze al heel wat te verduren hadden gehad. Sint Jozef was zijn neus kwijt, en er stonden in totaal ook maar zes beeldjes in het stalletje: Sint Jozef en Maria, een engel die er niet bij paste, twee koningen en één herder. Het kribbetje met het Kindje Jezus ontbrak helemaal. Toen ik vroeg of ze dat er pas met Kerstmis zelf bij zetten, zeiden de kinderen: “Ah, ja: Jezus. Euh... die zit niet bij het setje.” Dus deed groep 6 het maar met een kerstgroep zonder kribbe met het Kindje Jezus. De beeldjes stond ook wat raar opgesteld: niet naar het midden gericht, maar allemaal op een rijtje als een soort paspoppen in een etalage.

Zou dat niet symbolisch zijn voor de tijd waarin we langzaam terecht zijn gekomen? We vieren massaal Kerstmis, en met wat we doen is ook niet zoveel mis: we komen met familie of vrienden bij elkaar, genieten van lekker eten, geven cadeautjes. Misschien besluiten sommigen zelfs de onderlinge meningsverschillen maar even niet uit te vechten over de feesttafel heen. Want het is Kerstmis, en dat vieren we. Maar dikwijls is er voor Jezus zelf geen plaats meer: die “zit niet meer bij het setje.”

Dat kan natuurlijk. Ge kunt zo Kerstmis vieren: ge laat de kribbe gewoon weg. Wat blijft er dan nog over? Naast Maria en Jozef ziet ge wat herders met hun schapen en drie koningen met hun cadeautjes. Wel bijzonder natuurlijk: herder en koningen die in dezelfde ruimte zijn terwijl ze sociaal en cultureel toch wel heel erg verschillend zijn. Zonder dat Kind in de kribbe is er niemand die hen bindt en dus is de kans groot dat ze vlug weer uit elkaar gaan.

Dat gebeurt in de maatschappij met schering en inslag: mensen gaan uit elkaar, worden vreemden voor elkaar, worden zelfs bang voor elkaar. Een oudere priester zei ooit: “Mensen die God loslaten, laten elkaar ook eerder los.”

Als we nu eens gewoon heel eerlijk terugkijken, naar de laatste 50 jaar. We hoeven dan het verleden niet te romantisieren en het heden niet te dramatiseren, maar de band die wij met God hebben in onze streken, is veel losser geworden. En parallel daaraan: zijn mensen elkaar ook niet veel meer gaan loslaten? Menselijke relaties die soms maar van korte duur zijn, mensen die vreemden zijn geworden, zelfs voor de burens; mensen die bang voor elkaar zijn geworden en die met sloten, camera's en alarmsystemen waken?

De kribbe is de afgelopen 50 jaar op steeds meer plaatsen uit het setje van veel mensenlevens verdwenen en daardoor zijn heel wat herders en koningen op afstand van elkaar komen te staan. Daardoor kennen mensen elkaar niet meer, zitten achter zorgvuldig gebarricadeerde deuren, naast elkaar. Zoals de beeldjes: naast elkaar, en niet meer in de richting van de kribbe. Weten ze soms niet meer wat ze aan elkaar hebben. Hebben misschien alleen nog ijskoude vooroordelen

over elkaar. We kijken vooruit, de zelf geplande toekomst in en zien niet meer naar elkaar om.

Vorige maand waren de gesprekken over klimaatverandering weer prominent in het nieuws. Is er klimaatverandering? Ja. Maar dan niet alleen een verandering die ervoor zorgt dat we met Kerstmis zo ongeveer kunnen barbecueën, maar ook een klimaatverandering tussen mensen, die even traag, even sluipend is gegaan. Een klimaatverandering die niet tot opwarming, maar juist tot verkillung heeft geleid. Mensen die God loslaten, laten elkaar ook eerder los. Als mensen die zich niet meer aan de van God gegeven liefde warmen, worden ze ook kil en koud voor elkaar. Worden bang voor elkaar. Ook dat is een zorgwekkende klimaatverandering, maar daarover hoor ik veel minder in de media.

In die kille nacht organiseert God zijn eigen klimaattop. Hij zet de deur wijd open, laat licht en warmte naar buiten stromen en laat de engel zeggen: “Vreest niet.” Met Kerstmis worden we opgeroepen om niet bang te zijn maar te vertrouwen dat in de kribbe Gods mensgeworden woord ons tegemoet komt. Elke dag opnieuw is Hij Emmanuel, God-met-ons, die ons wil redden van de kou en de kilte, van elkaars vreemdheid en onbarmhartigheid. Maar het vraagt wel dat we zijn woord ter harte nemen. Gods klimaatverandering begint niet met grote wereldleiders, maar u en met mij, in uw en mijn hart. Daar brengt Hij een Zalig kerstmis. Amen.

Johan Goris, pastoor